

Harer is de taak om bij botsing tusschen kring en kring over en weer eerbiediging van elks grenzen af te dwingen.

Harer is de taak om de enkele individuen, en het zwakke in die kringen tegen misbruik van overmacht te beveiligen.

Zijn wij nu als Bond van Jongel. Vereenigingen op Geref. grondslag zoo zwak, dat wij gedwongen zijn de hand uit te strekken naar „Vaderlijke Staat“ met de bede: „Help ons toch!“

Hooft Mr v. Haeringen daar zelf over:

„Het raadsel van deze kracht schuilt in de zelfwerkzaamheid, het zelfbestuur, het verantwoordelijk zijn aan en voor elkander, de onderlinge samenbinding, den omgang, de trouw, zooals dit alles in Uw Vereenigingen wordt aangetroffen.“

Wij staan, ik zeg dit zonder hoogheid, maar met dank aan den Heere, die den arbeid zoo gezegend heeft, niet zwak als Bond, maar sterk! Door liefde wordt de arbeid in en voor de Vereenigingen en in en voor den Bond gedaan. Is een Bond zwak, die binnen een jaar tijds ruim f150.000 saamgebracht heeft? Is een Bond zwak, die een Bondsorgaan heeft als het onze? Is een Bond zwak, die een Bondsbestuur heeft kunnen inrichten, als wij thans mogen hebben? Is een Bond zwak, die een Bondsdirecteur heeft als den onzen, met wien ik wel in deze zaak van den Overheidssteun verschil van meening, maar aan wien lof gebracht moet worden voor zijn veeljarigen arbeid en wien groote organisatorische gaven zijn toegetrouwd? Is een Bond zwak, die, naar de Kroniekschrijver („Jongel. Blad“ no 36, Vrijdag 13 Mei 1921), dit geluid op den Nijmeegschen Bondsdag heeft doen hooren:

„Waar allerwege de roep weerklinkt om „staatsgeld, staatsgeld“, waar 't zelfs tot den eisch der moderne democratie behoort om op staatssubsidie als op staatskrukken te steunen, daar heeft onze jongelingschap kloek en krachtig doen hooren, dat zij van staatskrukken niet gediend was, doch op eigen, Calvinistisch-gezonde beenen gaan kon!“

Ja, zoo is het: wij strompelen nog niet naar „Vaderlijke Staat“ met de vraag: „help ons toch, want anders zijgen wij neer!“ Wij gaan op eigen, calvinistisch-gezonde beenen.

Ja maar, zoo wordt mij tegengevoerd, WIJ VRAAGEN niets aan „Vaderlijke Staat“, Vaderlijke Staat geeft ons subsidie, biedt het geld ons aan, stuurt ons zoo maar een mandaat, waarop wij f1500, f780 en f3000 in ontvangst kunnen nemen.

Nu moet allereerst nog de vraag beantwoord worden, aan het slot van mijn eerste artikel (No 27, Vrijdag 6 April 11.), gesteld:

„Kent het Rijk zoo maar de subsidies toe, deelt het maar uit, aan wie naar haar oordeel daarvoor in aanmerking komt, 't zij dan op gevraagd of aangeboden advies van den Centralen Jongdraad, of moeten de betrokken Jeugdorganisaties haar aanvragen indienen, of althans haar bereidwilligheid tot het aanvaarden van een subsidie te kennen geven? En zoo dit laatste het geval is: moet dit schriftelijk of mondeling geschieden?“

Een zelfde vraag wordt in „Jong Leven“, het orgaan der Haagsche Geref. Jeugdcentrale, gedaan door Dr K. Dijk:

„En nu nog een vraag: Is de subsidie aangeboden of gegeven, dan wel aangevraagd? Ik heb bijzonder reuk om deze vraag te stellen.“

Misschien wordt dit laatste door Dr K. Dijk er bijgevoegd, waar in no 36 van het „Geref. Jongelingsblad“, 28 Mei 1920, door den Redacteur gezegd wordt, nadat de onmacht der socialistische organisaties is aangetoond:

„Als we het wel hebben, ontvangt onze bond tot nu toe niets. Dit zal echter moeten veranderen!“

En even later:

„En bij de „verdeling“ is onze Bondsvoorzitter (dan zeker als lid van den Centralen Jongdraad) er zelf bij!“

Maar goed! Wij vragen zelf niets aan „Vaderlijke Staat“. Vaderlijke Staat geeft ons subsidie, biedt het geld ons aan, stuurt ons zoo maar een mandaat!

Wat nu?

Wel, dit antwoord: Gij, Overheid, oordeelt, dat wij stenn noodig hebben! Dat is echter niet zoo. Wij staan op eigen, calvinistisch-gezonde beenen. Wij zijn van Staatskrachten niet gediend! Wij aanvaarden uwe hulp niet! Gij gaat, wat onze organisatie betreft, van eene verkeerde gedachte uit!

Dat oordeel geeft ook Dr K. Dijk in „Jong Leven“ (Maartnummer 1923 No 3).

Dat oordeel geeft ook Dr J. C. de Moor in „De Herant“, (Zondag 15 April 1923, no 2360)

onder „Leestafel“, hij eene beoordeeling van de brochure van den heer E. Visser. Hij zegt daar:

„Zoo krachtig als ik de uitbouwactie heb toegejuicht, zoo krachtig zou ik mij mode versetten, wanneer de Geref. Jongelingsbond staatssubsidie ging aanvaarden. Wij kunnen het zelf wel af en gaan niet op krukken loopen, omdat deze anders misschien door een minder degelijk mensch gebruikt zouden worden.“

Dat oordeel geeft ook Mr v. Haeringen zelf in zijn referaat aldus:

„Zoo kan ik mij denken, dat uw Bond en de aangesloten Vereenigingen in hun tegenwoordigen stand van ontwikkeling stoffelijken overheidssteun overbodig zouden achten, omdat daaraan geen behoefte bestaat. Stelt, uw arbeid, zowel in zijn centrale organisatie, als in zijn plaatselijke vereenigingen, acht zich financieel krachtig genoeg voor het tegenwoordige en heeft geen nieuwe plannen, die om geldelijke redenen onuitgevoerd moeten blijven, dan acht ik principieel bezien, het meest juiste antwoord aan de Overheid: „Uw aanbod, dat zich grondt op een tekort aan eigen kracht, zal door ons niet worden aanvaard, want uw onderstelling is ten aanzien van ons onjuist, of althans nu onjuist.“ (Spatieeringen van mij.)

Nu kan men wedervragen: „Is uw arbeid geheel volmaakt? Ontbreken er geen hulpmiddelen? Openden zich geen perspectieven voor verderen uitbouw van den arbeid? Wat dunkt u: zouden Vereenigingsgebouwen met lees- en conversatie-zalen, zonden zomerkampen, zonden lokaliteiten of terreinen voor lichamelijke oefening buiten uw gebied moeten blijven vallen?“ Zoo vraagt ook Mr v. Haeringen.

Ons antwoord hierop kan kort wezen! Zoolang de Bondsarbeid menschenwerk is, zal er veel te wenschen overblijven. 't Ideaal grijpen, doen wij nooit. Maar daarom is Overheidssteun nog niet geboden, noch noodzakelijk. Waarvoor kan dan deze steun niet gehoden worden!

En wat het doel van onzen Bond en Vereenigingen betreft: we blijven werkzaam voor de geestelijk-zedelijke vorming. Art 2a van ons Bondsreglement zegt:

„De Bond beschouwt het als de roeping der Jongelingsvereenigingen op Geref. grondslag, om, overeenkomstig ons Calvinistisch volkskarakter, werkzaam te zijn tot het doen kennen en belijden der Geref. beginselen voor Kerk, Staat en Maatschappij.“

Dat is de Bondsidé. En daarom bemoeien wij ons niet met lokalen of terreinen voor lichamelijke oefeningen, enz. enz. Niet, omdat deze dingen ons onverschillig zijn. Maar omdat ze niet tot het terrein van onzen streng begrepen GEESTELIJK-ZEDELIJKE ARBEID behooren. Daarvoor kunnen andere Vereenigingen of Corporaties zorg dragen.

Zoo is ook de meening van den Redacteur van het Geref. Jongelingsblad, die in het nummer van twee weken geleden (Vrijdag 13 April 1923, no 33) in een driestar: „Een huwelijk in voorbereiding“, o.a. zegt:

„De lichamelijke opvoeding van den jongeling is niet de taak van onzen Bond of van onze Vereenigingen. Toch is zij ons in geen deele onverschillig. Wij wenschen echter, dat door eene andere, zelfstandige organisatie dit niet onbelangrijk werk, voor zoo veel noodig, zal worden verricht.“

En wat de perspectieven van den verderen uitbouw van den arbeid van den Bond betreft, we verwachten het van den Heere, die tot nog toe ons werken zoo rijkelijk heeft gezegend. Toen we een Bondsbestuur en een Bondsdirecteur noodig hadden, hebben wij niet aan „Vaderlijke Staat“ gevraagd: „help ons!“ Wij zijn er zelf op uitgegaan, nadat wij ons biddend hadden voorbereid. En onze uitbouw-actie mocht rijk gezegend worden. En als we voor onzen arbeid nog meer noodig hebben, dan zullen wij ons weer in geestdrift en enthousiasme aanwenden. En in God zullen wij kloek daden doen! Want wij zijn o zoo bang, dat onze ruggegraat gebroken zou worden. En dat geschiedt, gelijk in ons Bondsorgaan van 13 Oct 1922 gezegd wordt door den Redacteur, als men de Jeugdorganisaties ook maar LEERT op den Staatsarm te steunen.

Wij doen het dus niet, steunen op den Staatsarm! En wij willen het ook niet geleerd worden! Wij staan op eigen, calvinistisch-gezonde beenen!

En wij zullen in Gods kracht daarop blijven staan!

Een volgend maal verder.

Amsterdam.

B. A. KNOPPERS.

LITERATUUR EN KUNST.

Het Grieksche heldendicht.

IV.

Waarop berust nu de altijd weer nieuwe aantrekkingskracht van deze gedichten? Na een tijd van bijna 30 eeuwen zijn ze nog niet verouderd, en hebben ze niets van hun oorspronkelijke frisheid verloren.

We voelen ons verplaatst in een andere, een schoonere wereld, als we ons in deze gedichten verdiepen, en in zulke oogenblikken als we over ons voelen komen de bekoring, die er uitgaat van deze oer-oude maar toch eeuwig-jonge poëzie, zijn we geneigd alle kritische geleerdheid, die ons het geloof aan de eenheid van des dichters werken wilde ontnemen en waaraan we ons in een nuchter oogenblik gaarne gewonnen gaven, voor kennisgeving aan te nemen.

Nu is het een onmogelijke eisch een welgeformuleerd afdoend antwoord te geven op de vraag, wat nu precies de oorzaken zijn van de onsterfelijkheid van Homerus' gedichten. Een hoogdraven de lof-predikatie is hier goedkoop genoeg, maar wij benaderen de schoonheid niet met onze woorden-opstellingen. De schoonheidsaantroering is mysterie, en wij verklaren het mysterie niet met onze vlakke terminologie. Zoo kunnen wij ons ook de schoonheid van Homerus' poëzie niet laten demonstrieren.

Het mysterie wikt al verder terug, hoe meer leven wij aaken met onze armzalige woorden.

De schoonheid moeten wij vooral niet beredeneeren, maar ondergaan!

Onder dit voorbehoud (en nu openbaart zich toch ook weer de noodzakelijkheid van het woord) ga ik dan toch iets zeggen over de schoonheid van Homerus' gedichten.

Toen Schiller in 1795 zijn Homerus weer ging lezen, schreef hij aan Goethe, dat het hem was, alsof hij zom „in einem poetischen Meer“. Zoo gaat het nog elk ontvankelijk lezer. Deze toovenaar legt beslag op ons gevoel en ons denken tegelijk. Hij wordt, zegt Goethe, door allen gelezen, door allen gehoord, omdat hij zich weet hemind te maken, — zich weet „in te dringen“ in den goeden zin des woords!

Homerus' gedichten zingen van het algemeen-menschelijke. Al wat er leefde en leeft in een menschelijke ziel, het eeuwig-menschelijke, dat is wat ons in de homerische poëzie tegemoet treedt in zulk een frisheid en oorspronkelijkheid, dat het voor elk menschengeslacht weer nieuw en waar is! In de 18de eeuw werd Homerus niet ten onrechte genoemd een „Originalgenie“!

Een op den voorgrond tredende karaktertrek van Homerus' poëzie is haar zonnige vrolijkheid: het is een glanzende lichtende wereld, hoeveel vreeslijks en treurigs er ook in gebeurt. Het is opmerkelijk, hoe dit laatste op den achtergrond treedt. Van ziekte hooren wij bijna niets, en (wat opmerkelijk is in een gedicht als de „Ilias“ vol wapen- en kletter) van het lijden der gewonden wordt nooit gesproken. Op het slagveld liggen alleen maar dooden. Als de dichter zijn helden levend van het strijdtooneel wil verwijderen, zijn het altijd weinig tekenende wonden, die ze opgelopen hebben. (Ook geen van de beroemde Homerische „vergelijkingen“ (waarover later) spreekt van een verwonding. Zelfs de ontrouwe dienstmaagden, die op bevel van Odysseus hij zijn terugkomst, als hij wraak neemt, worden opgehouden, laat Homerus maar even spatelen!

Een ding is slechts vreeselijk en onbegrijpelijk, dat het leven in deze zonnige wereld ons moet ophouden. Dat werpt een donkere schaduw over het zonnige schilderij.

De eenige, die het leven nooit optimistisch kan bezien, is Achilles. Hij had zijn eigen lot in de hand gehad. Tusschen een kort maar roemvol leven en een lang, maar roomloos bestaan, had hij mogen kiezen en hij had het eerste gekozen. Nu berooft hem Agamemnon's beleediging van de eer, die Jupiter hem toch wel schuldig geweest was als vergoeding voor zijn korte leven. Na Patroclus' dood zegt hem zijn moeder Thetis, dat het hem beschoren is dadelijk na Hector te sterven, en hij let er niet eens op. Maar midden in het gewoel van den slag vervolgt hem de gedachte aan zijn vroegen dood. Dat treft ons in de woorden, die hij richt tot een overwonnen vijand, die hem smeekt zijn leven te sparen: „Wat jammer ge toch? Ook Patroclus stierf, die u ver overtrof. Ziet ge niet, hoe groot en schoon ook ik ben? Een edelman is mijn vader, een godin mijn moeder, en toch hangt ook mij het doodsiel boven het hoofd. Het zal morgen zijn of avond of middag, en ook ik word door speerworp of pijlschot van het leven beroofd.“

De tragiek van deze woorden is iets geheel eenige bij Homerus. Als hij, Achilles, sterven moet, wat hebben dan zij, die geringer zijn dan hij, te klagen? Dat hij zoo goed weet, wat hem wacht, — dat is het verschrikkelijke!

Hoe anders ziet Hector, in vele opzichten het tegenbeeld van Achilles, de toekomst tegemoet. Hij weet wel, dat, maar niet wanneer hij sterven moet.

Fijn en scherp is de karakterteekening bij Homerus. Als levende menschen brengt hij ons

zijn heiden
en alle volk
den als to
dreeg voor e

Aan de s
hebben mac
die, kwetsba
niet bereket
anbreekt a
voordeel ach
Agamemnon
boven alles
ning door Z
troon 3. Zijn
Hephæstus
oppergod;
en Hermes
van het vor
ten is.

Daarom is
den. Het zor
opofferen, o
leger op het
zijn als hij e

Hoe fijn i
„Ilias“ dezer
onverzettelij
toorn van A
swellen, tols
kan, en in h
woordacht

Zijn tegen
van het edel
zijn dapperh
zijn jeugdige
beschooren,
teed hem to
karakter gele
drin van h
de jongeling

hoogers best
toorn over e
vriend te w
dood tegen
levens. Noo
erste gezang
medelijdelij
Priamus ter

Hector is
niet niet vri
voor het vaz
van Troje!
held voor vr
reerend afsch
men Astyana
scheidstoone
schap van ge
loopt dan
maak zoude
klassieken e
a bij den Ho
achterlaat.

Zoo berus
Homerus' po
van zuivere,
ons in hem v
verliezen, da
den in een
volk, — des
de trouw en
menschelijke
zijn zal, gete

Waarlijk, g
die met een
heeft zulke
scherpe wa
enbelangrij
die ons blind
ons van alle
Homerus leet

Waarlijk v
die in deze
gebonden doe
tuur, overal
narrische na
Hades is mij
hij in zijn ha
geldt ook vo
en handelen
deze Homeris
en wenschen
hoe „rücksich
dat wij toch z
bergen. Het z
niet „pedant“
als Odysseus
den beroemde
tekt“. Als w
derlijk nalieve

De

zijn heiden nader; het zijn gestalten voor alle tijden en alle volken, nog even levend en nog even modern als toen de dichter ze zelf het eerst voorvoegde voor een kring van bewonderende toehoorders.

Aan de spits van de Trojaansche onderneming hebben macht en invloed een aanvoerder geplaatst, die, kwetsbaar en licht geraakt, alleen daarom reeds niet berekend is voor zijn taak, omdat het hem ontbreekt aan onbaatzuchtigheid, die persoonlijk voordeel achterstelt bij het algemeen belang. Hem, Agamemnon, gaat zijn macht en zijn aanzien boven alles. Hij is immers de scepter-dragende koning door Zeus zelf geplaatst op den Myceenschen troon. Zijn scepter ontving hij van Zeus zelf! Hephaestus, de vuurgod, smeedde hem voor den oppergod; Zeus gaf hem aan zijn zoon Hermes, en Hermes gaf hem aan Pelops, den stamvader van het vorstenhuis, waaruit Agamemnon gesproken is.

Daarom is hij ook de man, die ontzien moet worden. Het zou toch wat zijn, als hij eens iets moest opofferen, ook al zou het belang van het gehele leger op het spel staan. Nog vreeselijker zou het zijn als hij eens ongelijk moest bekennen!

Hoe fijn heeft de dichter in het begin van de „Ilias“ dezen koning geteekend in zijn hoogheid en overzettelijkheid. We voeten den rechtvaardigen toorn van Achilles hand over hand toenemen, aanzwellen, totdat hij zich niet langer beheerschen kan, en in heugende scheldwoorden zijn opgekropte woede lucht geeft.

Zijn tegenstander Achilles is de belichaming van het edelste ridderideaal. Even stormachtig als zijn dapperheid is de ongebreidelde hartstocht van zijn jeugdig gemoed. Een kort bestaan is hem slechts beschoren, maar toch is een volle maat van levensleed hem toegemeten. In de „Ilias“ zien wij zijn karakter gelouterd en geadeid worden; onder den druk van het zware lijden rijpt in enkele dagen de jongeling tot man. Hij ziet in, dat er nog iets hoogers bestaat dan hardnekkig te volharden in loom over een ondervonden beleediging. Om zijn vriend te wreken gaat hij zonder aarzelen den dood tegemoet. Hij is gerijpt in de school des levens. Nooit zou Achilles, zooals hij ons in het eerste gezang van de „Ilias“ geschilderd is, zoo gemakkelijk het lijk van zijn doodsvijand Hector aan Priamus teruggegeven hebben.

Hector is het tegenbeeld van Achilles. Hij leeft zich niet vrij uit, maar gaat geheel op in de zorg voor het vaderland en de zijnen, hij „de schutse van Troje“. Al de teedere liefde van den sterken held voor vrouw en kind is geconcentreerd in het soetend afscheid van zijn Andromache en den kleinen Astyanax. De aantrekkingskracht van dit afscheidstooneel berust, als men zich er nader rekenen van geeft, hierop, dat het geheel anders verloopt dan wij met onze modern-letterkundigen maak zouden verwachten, en toch in zijn streng-klassieke eenvoud vol gratie en bekoorlijkheid is, ja bij den Homerus-lezer een onuitwisbaren indruk achterlaat.

Zoo berust dus de geheimzinnige werking van Homerus' poëzie op de aanschouwelijke schildering van zuivere, schoone menscheijkheid. Hoe meer we ons in hem verdiepen, hoe meer we het bewustzijn verliezen, dat we ons met onze gedachten bevinden in een oer-ouden sagen-tijd van een vreemd volk, — des te meer groeit onze bewondering voor de trouw en waarachtigheid, waarmee Homerus de menscheijke natuur, zooals zij eeuwig was en altijd zijn zal, geteekend heeft.

Waarlijk, geen blinde grijsaard, maar een man, die met een open en helder oog de wereld bekeek, heeft zulke gedichten gecomponeerd! En juist, die scherpe waarneming van het kleinste en schijnbaar onbelangrijkste kunnen wij in onze gejaagde tijd, die ons blind en doof maakt voor het wonder, dat ons van alle kanten omringt, weer van den ouden Homerus leeren.

Waarlijk verfrisschend werkt de openhartigheid, die in deze Homerische menschenwereld nog niet gebonden door de conventie van een verfijnde cultuur, overal aan den dag treedt: het is de „homerische naïveteit“. „Gelaat als de poorten van Hades is mij degene, die iets anders uitspreekt dan hij in zijn hart verbergt.“ Dit principe van Achilles geldt ook voor den dichter en voor het spreken en handelen van al zijn heiden. Nog mag men in deze Homerische wereld zijn geheimste gedachten en wenschen openlijk uitspreken. Het bevrijdt ons hoe „rücksichtslos“ zich vaak uitspreekt het egoïsme, dat wij toch zoo zorgvuldig mogelijk trachten te verbergen. Het staat in de wereld van Homerus nog niet „pedant“ zijn eigen roem te verkondigen, zooals Odysseus zich aan de Phaeaciërs voorstelt als den beroemden held, wiens roem tot aan den hemel reikt. Als we ons eens verplaatsen in deze kinderlijk-naïeve zienswijze, valt het ons plotseling op,

hoe onze verlichte tijd staat in het teken van de holle phrase en de conventionele leugen!

Het naïeve in Homerus is zijn kinderlijkheid, zijn natuurlijkheid. Schiller schaat in een opstel „Ueber naïve und sentimentalische Dichtung“ Homerus ook onder de „naïeve“ dichters. Wanneer, zegt Schiller, noemen wij iemand handelwijze naïef? Als hij in zijn oordeel over de dingen hun gekunstelde en ingewikkelde verhoudingen over het hoofd ziet en zich houdt aan de eenvoudige natuur. Als een vader zijn kind vertelt, dat deze of gene man van armoede omkomt, en het kind aan dien armen man de portemonnaie van zijn vader gaat brengen, dan noemen we die handelwijze „naïef“, de gezonde natuur sprak uit de handeling van het kind, en in een wereld, waarin de gezonde natuur heerschte, zou het volkomen recht gehad hebben zoo te handelen. Het ziet alleen den nood van dien man, en het meest voor de hand liggende middel, dien nood te lenigen. Naïeveteit kan daarom nooit een eigenschap zijn van slechte menschen en bedorven karakters, maar alleen van kinderen en kinderlijk gezinde menschen. Zij handelen en denken dikwijls midden onder de gekunstelde verhoudingen van de groote wereld naïef. Zij vergeten, dat zij te doen hebben met een verdorven wereld. Sancta simplicitas!

Als voorbeeld van de Homerische naïeveteit kiest Schiller de merkwaardige episode in het zesde boek van de „Ilias“, waar Glaucus en Diomedes in het gevecht als vijanden elkaar ontmoeten, en zich gereed maken tot een tweegevecht. Als ze echter elkander hun namen en hun afkomst bekend maken, blijkt het, dat hun vaders „gastvrienden“ waren. Diomedes steekt onmiddellijk zijn speer in den grond en spreekt vriendelijk met Glaucus. Zij beloven elkander ten slotte, dat zij in den strijd elkaanders wapenen zullen ontwijken, en sluiten vriendschap. Verder stelt Diomedes voor, dat zij elkaanders wapenrusting ruilen, opdat ook de anderen het zien mogen, dat zij vriendschap gesloten hebben.

Moelijk zou zich een moderne dichter kunnen weerhouden zulk een handeling te prijzen, omdat hier de hartstocht van den oorlog wijkt voor edeler gevoelens.

Van dit alles geen spoor bij Homerus: hij verliest zich niet in beschouwingen over deze edelmoedige handeling!

Er is iets anders, dat hem meer in beslag neemt. Nuchter, en alsof hij over iets alledaagsch gesproken heeft, gaat hij verder: „Maar Zeus verbijnde Glaucus, zoodat hij in zijn onbedachtzaamheid zijn gouden wapenrusting, die honderd runderen waard was, inruilde tegen Diomedes' koperen, die slechts negen runderen waard was!“

W. E. ENGELKES.

PERS-SCHOUW.

Verkeerd Conservatisme ten opzichte van kerkbeurten.

Het is soms een droevige „vertoonning“ wat men vooral in groote steden op het gebied van kerkbeurten beleeft.

25 tot 40 menschen (historisch!) in een reuze-kerkgebouw bibberend in de ijle ruimte om een eenzamen bibberenden dominee niet heelemaal alleen te laten!

En op 2de of 3de feestdagen, als de gehele gemeente uitgaat, en de pastor moet thuisblijven, is het soms precies hetzelfde, uitgenomen het bibberen.

De Schilder schrijft in „De Bazuin“:

De ballanin weer ontalagen, Biduur voor het gewas is weer voorbij; en de ballanin onder ons hebben weer tot November verlof.

De ballanin?

Och, U moet weten, dat de Joden eens hebben uitgevonden, een soort van synagogaal remplaceantenstelsel. Op den Sabbath ging het wel met de synagoge, maar „in de week“ vonden de Joden, die graag sjacheren en verdienen het toch wel wat lastig, naar de synagoge te moeten; zaken zijn nu eenmaal zaken. Maar: de synagoge dicht... o foel, dat heelemaal niet! Toen vonden ze een minimum-stelsel uit. De bepaling kwam, dat een synagoge-bijeenkomst wettig was, als het wettelijk minimum van tien bezoekers bereikt was. Nu tien waren er gauw te vinden. Op een bepaalden dag waren er wel eens tien, die niet bepaald verhinderd waren, de synagoge met een bezoek te vereeren. Doch altijd denzelfden ervaar aan wijzen, dat ging ook niet. Ieder heeft zoo zijn zaken. 't Werd ook wel wat lastig altijd goed af te spreken, wie die en die week aan de beurt was. Als men eens tien vaste synagoge-bezoekers kon vinden voor de week-diensten? Natuurlijk zouden 't menschen moeten zijn, die geen zakendrukke aan hun hoofd hadden. Liefst onde menschen, die

wat rentenierden, of die „toch niet“ ergens anders behoeften te zijn. En waarlijk, men zocht ze! 't Werd straks een vaste gewoonte in het „natamudisch“ jodendom tien zulke vaste week synagoge-gangers aan te stellen. Men noemde ze ballanin, en dit woord is afgeleid van batal, vrij van werk zijn, niets te doen hebben. Welke categorie van menschen onder deze ballanin verstaan werd, kan begrijpen wie weet, dat het werkwoord batal ook voorkomt in Prediker 12:3, waar sprake is van de „maaiers“, d.w.z. de tanden, die (bij de oude menschen) „stilstaan“, omdat ze hun werk niet meer kunnen doen.

De ballanin-instelling werd spoedig algemeen. Vooral op de dorpen. In de groote steden waren allicht genoeg menschen voor de synagoge in de week; maar in de dorpen alleen als men dezen maatregel nam.

Zoo was dan alles in orde. De synagoge kon doorgaan. Om vooral te zorgen, dat de zaak goed marcheerde, en de „nagal“ godsdienstige jood met een geruste consciëntie zijn waar verkopen, of zijn winst berekenen of zijn balans opmaken kon op het synagoge-ur, bepaalde men erbij, dat die tien ballanin, de renteniers, die goed genoeg waren voor de synagoge, omdat de synagoge goed genoeg was voor hen, een vergoeding in geld zouden ontvangen. Dat kon wel af van de winst, die men tijdens de samenkomst in de synagoge maakte. En dan kon men ook eischen, dat de tien manachjes op hun post waren; zaken zijn maar zaken, ook in de synagoge!

..

Tot zoover de joden.

Gelukkig, wij kennen die toestanden niet.

Maar of het soms in onze weekdiensten er niet een beetje op lijkt?

O, er zijn heel wat dankbare hoorders die niet aan een verloren avond denken.

Maar overigens: ik heb de grief ook niet tegen de Ballanin, maar tegen die ze aanstellen of het sleutel kweeken. Hoeveel plaatsen zijn er niet, waar de winterweekbeurt is voor de oude mannetjes en vrouwtjes (die tegen de idee, dat het koud is, de idee, dat ze er tegen kunnen, weten te stellen), en voor de renteniertjes, en waar dan voorts van de beste families, die er nog aan denken tenminste, een vertegenwoordigertje gestuurd wordt, om de eer van de familie op te houden tegenover den dominee, die toch geen kwaai is....

Een van tweeën: men moet niet meer eischen dan God eischt, of, als men de synagoge ook in de week wil openstellen, dan moeten we erheen ook. Maar niet den kerkeraad verzekeren, dat de synagoge open moet en open zal alle de dagen onzer eigenwillige keuze, en dan 'n paar ballanin sturen, die toch niets anders te doen hebben, net zoo min als de afgeleefde tanden van den ouden man van Prediker 12 (zie boven). Daar is de bijbel te goed voor en de dominee ook en de kerkeraad ook en de harmonie tusschen schijn en wezen ook.

In een zeker joodsch geschrift (Megilla 1,3) wordt de wonderlijke vraag gesteld: „Wat is een groote stad?“ Geantwoord wordt: „Iedere, waarin tien mannen zijn, die zonder zaken zijn (of, die ballanin zijn). Zoodra er minder van zulke menschen zijn, is er sprake van een dorp.“

Zoo bezien, zijn haast alle dorpjes groote steden. Ik hoop, dat we vóórdat we de a.s. winter-ballanin-functie weer beleven na het dankuur voor het gewas, toch eens zoo benutwd zullen worden voor het gevaar om van groote stad tot dorp af te zakken, dat vooral de thuis-blijvers zich afvragen, of het niet hun schuld is, dat de dominee erover peinst, of hij niet vruchtbaarder werk kan doen.

Aan de ballanin 1922-1923 intusschen maar weer de dank voor hun goeden wil. Ze moeten de zomervacantie maar eens gebruiken voor een pleidooi ten bewijze van de waarheid, dat ze en de kerk en zich zelf te goed achten voor een bewaren van het decorum in dat huis, waarvan slechts de heilichheid het sieraad is.

Van remplaceanten, van ballanin, betaald of onbetaald, wil de krijgswet niet weten. Ook niet de krijgswet voor die strijders die hun beeld zien geteekend in Efeze 6. Zij heeft daar nog nooit aan gedacht.

B. W.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

De denksaart, H. de Bruin te Nieuwendijk en J. Lustigheid te Uithoornmeeden.

Beroepen te:

Alblaswardam, J. A. Verhoog te Willemstad.
Boerakker, A. Wijngeerden, cand. te Dokkum.
Erooverhaven, O. Boersma te Koudum.
Kommerszijl, E. C. v. d. Laan te Lelidam.
Nieuw-Vennep, S. W. Bos te Dokkum.
Westkapelle—Domburg, G. van Heiningen, cand. te Gouda.

Aangenomen naar:

Dronrijp, J. A. Schep, cand. te Utrecht.
Ten Boer, Joh. Kwak te Culenburg.

De HOFBERG-Orgels

zijn de voornaamste
instrumenten van den
tegenwoordigen tijd.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
Rosestraat 42a - Rotterdam

opzichten het
tegenmoet. Hij
sterven moet.
teekening
rengt hij ons